

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

LV

Runa

Luksemburgā, 2019. gada 8. oktobrī

Eiropas Revīzijas palātas priekšsēdētāja Klausa Heinera Lēnes (*Klaus-Heiner Lehne*) runa

**Eiropas Revīzijas palātas 2018. gada pārskata prezentācija Eiropas Parlamenta
Budžeta kontroles komitejai (CONT)**

Briselē, 2019. gada 8. oktobrī

Jāsaskaņo ar runāto tekstu.
Izšķirošā ir runātā runa.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Cienījamā priekšsēdētājas kundze!

Godātie Budžeta kontroles komitejas locekļi,

godātais *Oettinger* kungs,

godātie Padomes prezidentūras pārstāvji!

Dāmas un kungi!

Vēlos jums izteikt pateicību par to, ka šorīt esat atvēlējuši laiku Eiropas Revīzijas palātai, jo zinu, ka Parlaments pašlaik ir īpaši aizņemts ar jauno Komisijas kolēģijas locekļu uzklaušāšanu.

Tā kā ar daudziem no jums vēl neesmu ticis, atļaujiet stādīties priekšā: esmu *Klaus-Heiner Lehne*. Esmu Revīzijas palātas priekšsēdētājs kopš 2016. gada oktobra, un nupat, pagājušā nedēļā, man bija tas gods tikt atkārtoti ievēlētam uz nākamajiem trim gadiem. Es pārstāvu 28 locekļu kolēģiju, un ikviens no viņiem, katrs pildot uzticēto uzdevumu, ir devis savu ieguldījumu mūsu kopīgajos pūliņos. Ar prieku gaidām iespēju tikt ar jums visiem personīgi pēc iespējas drīz, un ceram, ka varēsim uzņemt arī jūs, priekšsēdētājas kundze, Revīzijas palātā Luksemburgā, tiklīdz tiks saskaņots jūsu apmeklējuma datums.

Esmu ieradies, lai sniegtu īsu ieskatu par ES finanšu pārvaldību. Savā gada pārskatā un it īpaši ticamības deklarācijā Palāta izsaka vērtējumu par to, vai līdzekļi, ko jūs kā Parlamenta pārstāvji pērn iekļāvāt budžetā, tika izlietoti likumīgi, pareizi un, protams, lietderīgi. Vienkāršoti to varētu salīdzināt ar ikgadējo veselības pārbaudi pie ārsta: mūsu pienākums ir noteikt, kuras ķermeņa daļas darbojas labi, kurās varētu būt problēmas un norādīt, kādi ir iespējamie pamatcēloņi.

Mūsu revīzijas darba grupas, ko vadīja mans kolēģis *Lazaros Lazarou*, un vairāki locekļi, kuri bija atbildīgi par atsevišķu nodaļu sagatavošanu, plaši un padziļināti pārbaudīja pārskatus, ieņēmumus un izdevumus, kas aptver visas ES 2018. gada budžeta sadaļas. Savus konstatējumus atklāti un spraigi apspriedām ar Komisiju un vajadzības gadījumā arī ar dalībvalstu iestādēm, kas īsteno ES fondus; par to varat pārliecināties, lasot viņu atbildes. Savā galīgajā novērtējumā esam ņēmuši vērā visu būtisko informāciju, kas tika sniegta šajā padziļinātajā faktu noskaidrošanas procesā.

Kā ik gadus, mēs revidējam Eiropas Savienības 2018. gada konsolidētos pārskatus. Uzskatām, ka tie visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo ES finanšu stāvokli un tajos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Mēs atzīmējam, ka Komisija turpināja strādāt, lai nostiprinātu (ES iestāžu) darbinieku pabalstu saistības aprēķinā izmantotos procesus, un mēs šai jomai sekosim.

Otrkārt, ieņēmumos, kas nonāk ES budžetā, mēs nekonstatējam būtisku kļūdu līmeni.

- o Mēs caurskatījām Komisijas sistēmas, lai pārliecinātos, ka dažādie ieņēmumu avoti ir pareizi aprēķināti un iekasēti un ka par tiem tika pienācīgi ziņots, kā arī caurskatījām vairākus Komisijas izsniegtos iekasēšanas rīkojumus un dalībvalstu sistēmas. Visās trijās apmeklētajās dalībvalstīs (Spānijā, Itālijā un Francijā) mēs konstatējam trūkumus vēl iekasējamo aprēķināto nodokļu pārvaldībā.
- o Mēs konstatējam arī to, ka Komisijas veiktās tradicionālo pašu resursu pārbaudes nebalstījās uz strukturētu un dokumentētu riska novērtējumu. Piemēram, Komisija neklasificē dalībvalstis atkarībā no riska līmeņa, tāpēc nevarējām gūt pārliecību par to, ka pārbažu laikā tiek pienācīgi pievērsta uzmanība visaugstākā riska jomām saistībā ar pašu resursu iekasēšanu ES budžetam.
- o Mēs atzīmējam Komisijas tūlītējo rīcību, kad tā formulēja vispārēju atrunu par NKI datiem, kas tika izmantoti Francijas iemaksas aprēķinam, jo šo datu kvalitāte nebija pietiekama, kā arī Komisijas lēmumu trešo gadu pēc kārtas formulēt atrunu par Apvienotās Karalistes iekasētajiem muitas nodokļiem saistībā ar importu no Ķīnas.

Treškārt, izdevumu jomā, kas tradicionāli ir ticamības deklarācijas svarīgākais punkts, esam aplēsuši, ka kļūdu līmenis ir 2,6 %¹. Tas nozīmē, ka saskaņā ar mūsu aplēsēm no ES budžeta nedrīkstēja veikt 2,6 % maksājumu, jo līdzekļi nebija izlietoti saskaņā ar ES noteikumiem. Tomēr šīs vispārējās aplēses aizēno svarīgu atziņu: līdzekļu izmaksāšanas veids ļoti ietekmē kļūdu risku.

Izdevumi, uz kuriem attiecas sarežģīti noteikumi un kuri veido aptuveni pusi no ES budžeta², ir galvenokārt atlīdzinājuma maksājumi, proti, atbalsta saņēmēji iesniedz pieprasījumus par attiecināmām izmaksām, kuras tiem radušās – tās var būt saistītas ar pētniecības vai reģionālās un lauku attīstības projektiem, projektiem nodarbinātības jomā vai attīstības projektiem valstīs ārpus Eiropas Savienības; šajos maksājumos kļūdu līmenis ir 4,5 %, tātad relatīvi augsts.

Kļūdu risks savukārt samazinās izdevumos, uz kuriem attiecas vienkāršāki noteikumi, tie galvenokārt ir maksājumi, kas balstīti uz maksājumtiesībām; šādos gadījumos maksājumu var saņemt, ja ir izpildīti noteikti nosacījumi, piemēram, tas attiecas uz tiešo atbalstu lauksaimniekiem, administratīviem izdevumiem, studentu stipendijām vai budžeta atbalstu valstīm ārpus Eiropas Savienības. Citiem vārdiem, aptuveni 50 procentos revīzijas datu kopas kļūdu līmenis nav būtisks.

Tāpēc jau trešo gadu pēc kārtas par izdevumiem sniedzām atzinumu ar iebildēm, ko varētu formulēt arī šādi: "Jā, bet...". Uzskatām, ka divos iepriekšējos gados mūsu novērotie Komisijas un dalībvalstu neatslābstošie pilnveidošanas centieni ir

¹ Apakšējā robeža: 1,8 %; mūsu aplēstais kļūdu līmenis: 2,6 %; augšējā robeža: 3,4 %. Gada pārskata 1.15. punkts.

² 50,6 %.

cerīga zīme. Mūsu revidenti ir izteikuši arī atzinīgus vārdus attiecībā uz zema riska jomām, tomēr vēl ir vērojami nopietni problēmjaucējumi, kas risināmi augsta riska jomās; pie šā aspekta drīzumā pakavēšos.

Saskaņā ar Revīzijas palātas daudzgadu stratēģiju mūsu mērķis ir piemērot apliecinājuma pieeju ticamības deklarācijai, un tas nozīmē, ka turpmāk esam paredzējuši apliecināt ticamību, balstoties uz Komisijas pārvaldības pārskatu, kurš savukārt balstās gan uz Komisijas veiktajām pārbaudēm, gan tām, kas dalītas pārvaldības jomās veiktas dalībvalstu līmenī. Esmu pārliecināts, ka “jebkurš ceļš sākas ar pirmo soli”; tikai soli pa solim, iespējams, sākumā visai bikiem soļiem, ir iespējams nonākt pie veselā saprāta diktēta mērķa – spēt paļauties uz darbu, ko iepriekš paveikuši citi.

Lasot mūsu gada pārskatu, jūs ievērosiet, ka bieži vien esam izteikuši kritiku par daudzām pārbaudēm, ko veikušas dalībvalstu iestādes un Komisija (piemēram, kohēzijas jomas izdevumu revīzijā valstu līmenī ir iesaistītas aptuveni 126 dažādas iestādes). Tāpēc nereti ir grūti vēl vairāk paļauties uz šā darba rezultātiem un tos izmantot. Tomēr uzsvēršu arī to, ka pat kohēzijas jomā, kas ir pati svarīgākā, mūsu revidenti novēroja vairākus uzlabojumus un atzīmēja labu praksi. Un ir tikai taisnīgi atzīt, ka Komisija iegulda ievērojamas pūles, lai turpinātu uzlabot dažādu valsts iestāžu un apliecinātājiestāžu darbu.

Tāpēc kopā ar Komisiju turpinām strādāt, lai radītu nepieciešamos nosacījumus virzībai uz apliecinājuma pieejas ieviešanu. Vēlos izmantot gadījumu, lai pateiktos komisāram *Oettinger* kungam par atbalstu, un ceru turpināt sadarbību šajā jomā ar viņa pilnvaru pārņēmēju.

Godātie deputāti, tagad pievērsīšos dažādām politikas jomām un izcelšu galvenos konstatējumus.

DFS kategorijā “Konkurētspēja” mēs atklājām ievērojami mazāk kļūdu nekā pagājušā gadā (2 %). Pētniecības jomā neattiecināmas personāla izmaksas joprojām ir galvenais kļūdu avots. Mēs ievērojām arī to, ka par spīti Komisijas centieniem jaunuzņēmumi un MVU ir vairāk pakļauti kļūdu iespējai nekā citi, iespējams, pieredzējušāki un lielāka mēroga saņēmēji. Piemēram, Apvienotajā Karalistē mēs revidējām vienu MVU, kas īstenoja savu pirmo Eiropas Savienības atbalstītu projektu un deklarēja kopējās izmaksas 1,1 miliona EUR apmērā. Gandrīz trešdaļu vērtības saistībā ar šajā uzņēmumā mūsu revidētajām vienībām skāra būtiskas kļūdas. Mēs konstatējām, ka lielu pētniecības infrastruktūru izmaksu pārbaudes nebija efektīvas: divos no trim revidētajiem gadījumiem mēs atklājām pārlietu lielus izmaksu atlīdzināšanas pieprasījumus (75 000 EUR un 130 000 EUR), lai gan Komisija pirms tam bija veikusi plašas pārbaudes. Kā esam uzsvēruši juridiskajā atzinumā, ko pagājušā gadā jums nosūtījām, mēs saskatām lielas iespējas vienkāršot Eiropas pētniecības programmas. Uzskatām, ka Komisijas priekšlikums par nākamo pamatprogrammu 2021.–2027. gadam “Apvārsnis Eiropa” risina vismaz dažus no to kļūdu pamatcēloņiem, kuras atklājam savās revīzijās. Tagad pienākusi Parlamenta un Padomes kārtā pabeigt šo likumdošanas procesu. Mūsu revidenti ir jūsu rīcībā, ja nepieciešamas papildu zināšanas šīs apspriešanas laikā.

Ekonomikas un sociālās kohēzijas jomā esam aplēsuši būtisku kļūdu līmeni – 5 %. Mūsu atklāto kļūdu skaits un ietekme liecina, ka joprojām pastāv nepilnības saistībā ar dalībvalstu vadošo iestāžu deklarēto izdevumu pareizību. Galveno

problēmu radīja neattiecināmi izdevumi projektos, un dažās valstīs tā saasinājās tāpēc, ka līdztekus pietiekami sarežģītajiem ES noteikumiem bija jāievēro vēl citi valstī obligāti noteikumi (tā dēvētā pārmērīgā reglamentēšana). Arī publiskais iepirkums ir klupšanas akmens, piemēram, ja valsts iestāde piešķir tiesības sniegt pakalpojumus, pirms tam neizsludinājusi uzaicinājumu uz konkursu.

Dabas resursu jomā mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir 2,4 %, un to veidoja tādas kļūdas kā neattiecināmu izmaksu deklarēšana, neprecīza informācija par platībām vai dzīvnieku skaitu, publiskā iepirkuma problēmas un administratīvas kļūdas. Tomēr tiešajos maksājumos (tie atbilst 72 % izdevumu šajā kategorijā) kļūdu līmenis nebija būtisks. Tās ir labas ziņas; uzskatām, ka vairāki faktori ievērojami sekmē kļūdu novēršanu un samazināšanu, un tie ir: zemes gabalu identifikācijas sistēma, lauksaimniekiem dotā iespēja iesniegt izmaksu deklarācijas tiešsaistē, kā arī iepriekšējās sasaistu pārbaudes, kurām pakļauj lauksaimnieku iesniegtos atbalsta pieteikumus. Uz citiem maksājumu veidiem attiecas sarežģītāki noteikumi, un tas palielina kļūdu risku. Piemēram, Polijā revidējām gadījumu, kad dažādi vienas un tās pašas ģimenes locekļi bija katrs atsevišķi iesnieguši atbalsta pieteikumu cūku kūts izbūvei, apgalvojot, ka katrs pārstāv neatkarīgu MVU. Tomēr, kā atklājās mūsu revīzijā, kopumā šis ģimenes uzņēmums neatbilda nosacījumiem, lai saņemtu MVU paredzēto atbalstu.

Drošības un pilsonības jomā mēs norādījām uz trūkumiem ne vien publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanā, bet arī uz sistēmas nepilnībām saistībā ar Patvēruma un migrācijas fondu un Iekšējās drošības fondu, kas attiecās uz mūsu revidētajām dalībvalstīm.

Kategorijā "Globālā Eiropa", kā jums labi zināms, lielas ES līdzekļu summas tiek izmaksātas ar starptautisku organizāciju starpniecību. Tomēr šogad mēs kārtējo reizi saskārāmies ar grūtībām laikus saņemt būtiskus apliecinājumus saistībā ar trim darījumiem, ko īstenoja *UNICEF* un Pasaules Pārtikas programma. Uzskatām, ka šāds sadarbības trūkums no starptautisku organizāciju puses, kad lūdzam iesniegt dokumentus vai informāciju mūsu revīzijas vajadzībām, nav pieņemams. Tāpēc esmu pateicīgs Komisijai par to, ka tā ir pieņēmusi mūsu ieteikumu un ieviesīs sistēmu, kas nodrošinās tūlītējas saziņas iespēju ar starptautiskām organizācijām. Mūsu revidenti konstatēja arī daudzus neattiecināmu izdevumu gadījumus. Viens no tiem, piemēram, bija kādas starptautiskas organizācijas Eiropas Savienībai iesniegta deklarācija par 31 lidmašīnas biļeti darbinieku izvērtēšanas semināram Jamaikā. Šādas izmaksas, neapšaubāmi, nav attiecināmas, un tās ir jāatgūst.

Visbeidzot, DFS kategorijā "Administrācija" saskaņā ar mūsu aplēsēm kļūdu līmenis nebija būtisks. Tomēr šajā sakarībā vēlētos uzsvērt divus jautājumus: pirmkārt, mēs konstatējām vairākus trūkumus, kas vērojami Komisijas pārbaudēs saistībā ar ģimenes pabalstiem ES iestāžu darbiniekiem. Otrkārt, un, manuprāt, tas, priekšsēdētājas kundze, varētu īpaši piesaistīt Komitejas uzmanību, mēs konstatējām nozīmīgus trūkumus Parlamenta un Komisijas īstenotajās procedūrās, kas attiecās uz drošības pasākumu pastiprināšanu ēkās pēc pēdējos gados notikušajiem terora aktiem. Mēs atklājām, ka saskaņā ar dažu pamatlīgumu noteikumiem varēja uzsākt būvdarbus, pamatojoties uz vienreizēju līgumslēdzēja cenu piedāvājumu. Mēs konstatējām arī sarunu procedūras ar tikai vienu pretendentu vai tādas, kurās netika izsludināts konkurss. Kā arguments tika minēta ārkārtēja steidzamība, kas pamatoja atkāpi no parasto iepirkuma noteikumu piemērošanas, taču uzskatām, ka tam nav pierādījumu, jo šo procedūru sākšanai tika patērēti vairāki mēneši.

Dāmas un kungi!

Nobeigumā vēlos paziņot, ka Revīzijas palāta ar prieku padziļinās sadarbību visās jomās ar jums Budžeta kontroles komitejas ietvaros. Esam jūsu rīcībā jaunajā budžeta izpildes apstiprināšanas procedūrā, ko šorīt esam sākuši, un ar lielāko prieku iepazīstināsim arī ar jebkuru īpašo ziņojumu, kas izraisījis jūsu interesi.

Šis gada pārskats atšķiras no iepriekšējiem. Mēs stāvam krustcelēs: ir sācies jauns pilnvaru termiņš, viena dalībvalsts ir izstāšanās procesā, bet pārējās 27 tuvojas nobeigumam sarunās par daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam. Revīzijas darbs, kuru jums šodien izklāstīju, liecina, ka par spīti daudzajām joprojām vērojamām problēmām Eiropas Savienība trešo gadu pēc kārtas konsekventi atbilst augstajiem grāmatvedības un pārredzamības standartiem publisko līdzekļu izlietojumā. Taču šis noteikti nav piemērots brīdis sevis slavināšanai. Mēs sagaidām, ka jaunieceltā Komisija un dalībvalstis šos centienus turpinās un pilnveidos savu darbību. Un mēs paļaujamies, ka jūs visi gādāsi par to.

Paldies par uzmanību! Kā parasti, kopā ar kolēģi *Lazarou* kungu labprāt atbildēsim uz jūsu jautājumiem un uzklausīsim jūsu domas.